



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 166/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **DREVOŠINDEL FI, s.r.o.**, Oravská Polhora 56, zastúpenej advokátom Mgr. Igorom Paliderom, Klinec II. 29, Zubrohlava, proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo sp. zn. 7C/57/2020 z 2. novembra 2023 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu sp. zn. 7C/57/2020 z 2. novembra 2023. Sťažovateľka navrhuje namietané rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sa domáha priznania náhrady trov konania.
- Z obsahu ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:
- V konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/57/2020 sa sťažovateľka a Mgr. Igor Palider v postavení žalobcov domáhali proti žalovanej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) vydania neodkladného opatrenia, ktorým sa žalovanej zakázalo nakladať s nehnuteľnosťami sťažovateľky s cieľom zamedziť reťazeniu špekulatívnych majetkových prevodov. Sťažovateľka bola v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia úspešná.

4. Okresný súd uznesením sp. zn. 7C/57/2020 z 11. augusta 2023 vydaným vyšším súdnym úradníkom určil náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania vzniknutých sťažovateľke vo výške 2 816,19 eur a k ich úhrade zaviazal žalovanú.

5. V dôsledku sťažnosti podanej žalovanou okresný súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka tak, že určil náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania vzniknutých sťažovateľke vo výške 33 eur. Žalovanú teda zaviazal len na náhradu trov konania týkajúcu sa zaplateného súdneho poplatku, nie však na náhradu trov konania vzniknutých sťažovateľke v súvislosti s právnym zastúpením advokátom.

6. Okresný súd v namietanom rozhodnutí poukázal na nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 113/2023 z 11. mája 2023, v zmysle ktorého „*Úvaha o tom, čo treba podľa § 251 CSP považovať za preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky vzniknuté v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva bola zákonodarcom ponechaná na súd. Súd musí každý výdavok posudzovať osobitne a jeho úvaha nesmie byť nelogická, v rozpore s legálnou definíciou a účelom náhrady trov konania. Úlohou okresného súdu bolo posúdiť účelnosť výdavkov žalobcu, ktorý je tou istou osobou ako jediný konateľ advokátskej kancelárie, ktorá žalobcu zastupovala a v jeho mene, na jeho účet vykonávala jednotlivé úkony právnej služby, za ktoré bola žalobcovi priznaná náhrada trov konania. K tomu treba uviesť, že zákonné, čiastočne možno aj duplicitné kategórie preukaznosti odôvodnenosti, účelnosti, vzniku počas konania a súvislosti s uplatnením alebo bránením práva sú však relatívne samostatné, a preto nesplnenie čo i len jednej z týchto kategórií môže viesť k rozhodnutiu o nepriznaní odmeny a náhrad za ten či onen úkon právnej služby... Faktickému zastúpeniu žalobcu samým sebou chýba hospodársky účel pridanej hodnoty právneho zastúpenia strany advokátom v civilnom spore. Absentuje v ňom zmysel a účel zastúpenia kvalifikovaným zástupcom, ktorý v prospech klienta s nadhľadom priamo nezúčastnenej osoby formuluje odborné a presvedčivé argumenty v prospech klienta. Hoci formálne sú žalobca a jeho splnomocnený zástupca odlišné osoby, reálne jednotlivé úkony právnej služby, za ktoré mu bola priznaná náhrada právneho zastúpenia, vykonával sám žalobca. Ak by aj žalobca vynaložil na toto zastúpenie prostriedky, napriek zjavnej možnosti vykonať tieto úkony bez zastúpenia jeho advokátskou kanceláriou za dosiahnutia totožného výsledku či už konania ako celku alebo obsahu a kvality úkonov, nemožno ich považovať za účelne vynaložené výdavky a zaťažovať ich náhradou protistranu...“.* Obdobné závery vyplývajú z uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 481/2015 zo 6. októbra 2015, z ktorého okresný súd rovnako cituje.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v rámci svojej sťažnostnej argumentácie namieta, že právny názor vylučujúci priznanie náhrady trov konania v prípade právneho zastúpenia advokátom, ktorý je zároveň konateľom sporovej strany, nemá žiadnu oporu v právnom poriadku ani v právnej praxi a je arbitrárny a ústavne neudržateľný, keďže úplne popiera účel náhrady trov konania a porušuje právo sťažovateľky vlastniť majetok, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie.

8. Sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 84/2014 z 23. mája 2014 a na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 93/2012, v zmysle ktorého „účelnosť vynaložených trov bude vždy závisieť od konkrétnych okolností danej veci. Záver o neúčelnosti trov právneho zastúpenia (v konaní úspešných) žalovaných odvolací súd vyvodil z právneho názoru, podľa ktorého nie je možné považovať za účelne vynaložené trov konania pozostávajúce z odmeny advokáta v prípade, ak právnická osoba, ktorá udelila plnú moc na zastupovanie v konaní advokátovi, zamestnáva osoby s právnickým vzdelaním alebo má aj vlastný právny útvar. Akceptácia o neúčelnosti trov konania (právneho zastúpenia) v týchto prípadoch by v konečnom dôsledku znamenala, že účastník konania, ktorý zamestnáva osoby s právnickým vzdelaním alebo sám má právnické vzdelanie, musí znášať aj trovy právneho zastúpenia sám. Takýto výklad je podľa názoru dovolacieho súdu v rozpore nielen s ustanovením § 25 ods. 1 O. s. p., ale aj v rozpore s ústavným princípom rovnosti občianskeho súdneho konania (pozri Občiansky súdny poriadok I. diel Komentár JUDr. Jaroslav Krajčo a kolektív str. 556)“.

9. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd v namietanom rozhodnutí neuviedol, akým spôsobom malo dôjsť k zneužitiu práva na právne zastúpenie advokátom.

10. Sťažovateľka v súvislosti s celou kauzou viedla viac ako dvadsať súdnych konaní a bola úspešná vo všetkých. Právne zastúpenie v takom širokom rozsahu prekračuje možnosti a schopnosti konateľ a bolo účelné zvoliť právne zastúpenie prostredníctvom advokátskej kancelárie so všetkými jej možnosťami, a to personálnymi, ako aj odbornými a technickými.

11. Namietané rozhodnutie je navyše aj prekvapivé, keďže identický senát rozhodoval aj v súvisiacom konaní sp. zn. 7 Cb 26/2020, kde uznesením z 10. augusta 20214 zamietol sťažnosť žalovanej a za identického skutkového stavu svoje rozhodnutie odôvodnil odkazom na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 84/2014 z 23. mája 2014 a uviedol, že „Zo samotnej skutočnosti, že konateľom žalobcu jej totožná osoba s osobou advokáta, ktorý žalobcu zastupuje, nemožno vyvodiť, že by trovy právneho zastúpenia boli vykonané neúčelne, alebo že by žalobca zneužil právo na zastupovanie advokátom. Konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným má podľa ust. § 135 Obchodného zákonníka iné úlohy, než zastupovať spoločnosť v súdnom konaní. Pokiaľ je aj zástupca žalobcu – advokát, súčasne konateľom žalobcu, v rámci zastupovania žalobcu vykonával úkony nad rámec svojich povinností konateľa. Nie je dôvod, aby za tieto úkony (ktorým venoval svoj čas, odborné znalosti a energiu, ktoré mohol využiť na poskytovanie právnych služieb pre iného klienta) nemal mať priznanú odmenu.“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v dôsledku nepriznania náhrady trov konania z titulu právneho zastúpenia v celkovej sume 2 816,19 eur.

13. Ústavný súd už vyslovil právny názor, podľa ktorého ak Občiansky súdny poriadok (Civilný sporový poriadok) vylučuje pri bagateľných veciach prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 94/2014). Aj preto ústavný súd

v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu sťažovateľom len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu [intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 717/2013)].

14. V prípade sťažovateľky vzhľadom na výšku trov konania priznaných uznesením vyššieho súdneho úradníka (proti ktorému sťažovateľka nepodala opravný prostriedok, pozn.) v sume 2 816,19 eur ide o bagateľnú vec, preto môže byť prieskum len rámcový.

15. Ústavný súd považuje za ústavne udržateľný, a rozhodne nie za arbitrárny záver namietaného rozhodnutia, v zmysle ktorého právnenému zastúpeniu spoločnosti, ktorej konateľom je osoba identická s osobou právneho zástupcu spoločnosti, chýba hospodársky účel pridanej hodnoty právneho zastúpenia strany advokátom v civilnom spore, ktorý by bol naplnený, ak by spoločnosť nemohol zastupovať jej štatutárny zástupca (zjavne mohol) alebo ak by bolo potrebné zastúpenie inou osobou (iným advokátom) z dôvodu potreby zabezpečenia zastúpenia kvalifikovanejšieho, pri ktorom možno predpokladať lepšie uplatňovanie alebo bránenie práva účastníka (k čomu Mgr. Igor Palider v pozícii štatutárneho orgánu spoločnosti nedospel). *Ratio decidendi* rozhodovacieho procesu okresného súdu v jeho komplexnom vyústení spočíva v tom, že zastúpenie Mgr. Igorom Paliderom ako splnomocneným advokátom bolo akceptované (v tom je spojitosť s rozhodnutím vo veci IV. ÚS 84/2014), avšak záver uvedený v predchádzajúcej vete sa odrazil v rozhodnutí o výške náhrady trov konania (a v tom je spojitosť s vecou III. ÚS 113/2023). Zároveň nemožno vyčítať okresnému súdu, že použil aktuálnu judikatúru ústavného súdu, a to platí aj vo vzťahu k zmene jeho doterajšej rozhodovacej praxe.

16. Pozornosti ústavného súdu neušlo, že ako žalobca 2 v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7C/57/2020 vystupuje osoba konateľa a právneho zástupcu sťažovateľky. Mgr. Igor Palider mal teda v konaní jednak postavenie štatutára sťažovateľky (žalobkyne 1), jednak postavenie právneho zástupcu sťažovateľky a napokon aj postavenie žalobcu 2.

17. Mgr. Igor Palider zastupuje sťažovateľku aj v konaní o ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom.

18. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu či zásahom všeobecných súdov je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom boli alebo neboli dotknuté chránené práva alebo slobody právnickej osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, I. ÚS 129/2015).

19. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu